

Caritas još čeka zakonsko rješenje svoga statusa

RAZGOVOR S NOVIM DIREKTOROM HRVATSKOGA CARITASA JOSIPOM GROŠIĆEM

Novi direktor Hrvatskoga Caritasa Josip Grošić studirao je teologiju u Lyonu i Zagrebu. Poznavanje francuskog jezika kao i želja da radi u hrvatskoj inozemnoj pastvi odvelo ga je u inozemstvo. Nadbiskup ga najprije šalje u Nicu u Francusku a poslije i u Belgiju u Liège, gdje će ostati sedam i pol godina. Tamo je bio zadužen službom hrvatskog dušobrižnika za cijelu istočnu Belgiju, a ubrzo je na poticaj ravnatelja hrvatske inozemne pastve mons. V. Stankovića uspostavio hrvatsku misijsku postaju u gradu i državi Luxemburg. Nakon toga bio je hrvatskim župnikom u biskupiji Rottenburg-Stuttgart i deset se godina brinuo za vjerske i kulturne potrebe Hrvata u Aalenu i Heidenheimu. Osniva Hrvatsko kulturno društvo »Branimir« i organizira od početka rata veliku humanitarnu pomoć domovini. Nakon što je Hrvatska biskupska konferencija prihvatila novi status Hrvatskoga Caritasa, Grošić je u listopadu prošle godine imenovan direktorom, tj. prvim suradnikom predsjednika Hrvatskoga Caritasa mons. Vladimira Stankovića. Njegova iskustva iz Njemačke, odakle je dolazilo mnogo humanitarne pomoći, poznavanje jezika i određene managerske sposobnosti bili su zasigurno razlozi da ga je mons. Stanković predložio Hrvatskoj BK za direktora.

GK: Kako ste se odlučili nakon toliko godina vratiti u Hrvatsku na tako odgovornu službu?

Grošić: Nije bilo lako. No imao sam u vidu mnoge mlade i sposobne ljude koji su u ratu protiv Hrvatske dali sve svoje sile i sposobnosti na raspolaganje domovini. Mnogi su na oltar domovine položili i svoje živote... A meni je u inozemnoj pastvi bilo dobro. Uopće je svaki hrvatski svećenik u inozemnoj pastvi mogao biti veoma potreban i koristan. Imao sam divnu zajednicu s kojom se dalo raditi na duhovnom i uopće kulturnom planu. Bila je to manja zajednica ali veoma živa i aktivna. To sve ostaviti nije bilo jednostavno, no ako su moji duhovni poglavari mislili da ću biti na širem planu domovinske Crkve korisniji, nisam imao drugog izbora. Odlučio sam se doći u Caritas ne razmišljajući mnogo o poteškoćama.

GK: Govori se o reorganizaciji Hrvatskoga Caritasa, o novom statutu. Hoćete li nam nešto reći o tim novim strukturama?

Grošić: Mnogim je našim sugrađanima Caritas poznat tek iz nevolje. Neki o Caritasu ne znaju mnogo. Oni od starije generacije znaju da je Caritas Crkve u Hrvatskoj, osnovan 1932. bio nakon montiranog procesa 1946. zabranjen. Ipak je Caritas u Hrvatskoj ponovno osnovan šezdesetih godina i vrlo ga uspješno po mandatu kardinala Šepera vodila gđa Jelena Brajša. No nakon pada komunizma hrvatski biskupi odmah osnivaju u svim hrvatskim biskupijama biskupijske Caritase, po župama niču župni Caritasi. Počeo je rat u Hrvatskoj pa u Bosni. Nužda je tjerala Crkvu da se što prije organizirano zbrinjavaju tolike tisuće ljudi u nevolji. Potreba je tražila da se sva karitativna djelatnost Crkve objedini, koordinira, vodi. I hrvatski biskupi osnivaju već 1989. Središnji odbor Caritasa BK. Od 1. 1. 1993. stupa na snagu novi statut po kojem Caritas Biskupske konferencije mijenja ime u Hrvatski Caritas, a svako biskupijsko središte dobiva svoj biskupijski Caritas. Osim Hrvatskoga Caritasa pred vlašću je prijavljeno i registrirano 11 Caritasa upravo koliko u Republici Hrvatskoj ima biskupija. Tri biskupijska Caritasa iz BiH usko surađuju s Hrvatskim Caritasom, koji je organizacija na nacionalnom planu te koordinira poslovanjem Caritasa naše Crkve. Po novom statutu, Caritas pojedine župe ili redovničke zajednice treba da je upisan i odobren od biskupijskog Caritasa kojemu je vrhovni poglavar biskup kao predsjednik i njegov zamjenik direktor.

Na čelu Hrvatskoga Caritasa su u ime Hrvatske biskupske konferencije 3 biskupa kao Nadzorni odbor, zatim predsjednik HC, mons. V. Stanković koji vodi HC i predstavlja ga u zemlji i inozemstvu, te njegov zamjenik direktor, koji u suradnji s predsjednikom vodi organizaciju rada.

Hrvatski Caritas ima i jedno šire tijelo, a to je Upravno vijeće u koje spadaju već tri spomenuta biskupa, predsjednik i direktor HC, direktori biskupijskih Caritasa, po jedan predstavnik inozemne pastve, Predsjedništva viših redovničkih poglavara i Unije viših redovničkih poglavara te tri imenovana člana koji s predsjednikom i direktorom čine Upravni odbor HC. Biskupi su odredili osim toga i tri pregledača računa, stručnjaka.

GK: Koji su Vaši prvi dojmovi po početku rada u Hrvatskom Caritasu?

Grošić: Moj prvi dulji susret s radom u Hrvatskom Caritasu bio je desetak dana pred Božić 92. Hrvatski Caritas se sastao na prvu konstitutivnu sjednicu po novom statutu. Sastalo se Upravno vijeće, raspravljalo o dotadašnjem radu, planiralo, informiralo. Već tada, a još više početkom siječnja, uvidio sam da su svi suradnici počevši od predsjednika preopterećeni silnim poslom te da je pre-malo ljudi angažirano profesionalno. Jedan njemački suradnik nam je rekao: Ono što radi vas pet, kod nas to radi 251 istina, to zvuči kao kompliment, ali ne može vrijediti na dulje vrijeme. Ako želimo biti efikasni, trebamo zaposliti nove stručne sile. U Caritasu treba tražiti profesionalnost ali i ljude koji rade dobrim srcem i vjerskim uvjerenjem. Želja mi je da radimo kao uzorno »poduzeće«, ali pristup poslu mora biti drukčiji nego u nama poznatim poduzećima. Caritasovi djelatnici trebaju stalno imati na umu da su u službi Crkve, cijeloga božjeg naroda, a ne

samo u službi organizacije koja ih prima u posao. Služenje Crkve kroz Caritas bitna je odrednica Crkve, jednako važna kao i navještenje Evanđelja. Ovdje sam naišao na dobro uhodanu strukturu. Predsjednik HC mons. Stanković od početka je dobro zacrtao glavne smjernice i strukture. Imao je uza se vrlo sposobne ljude koji su učinili vrlo mnogo osobito s početka rata, iako ih je bilo malo.

Sada se struktura i povećala. Caritasi pojedinih europskih zemalja slali su u HC svoje predstavnike, nastali su pojedini nacionalni odjeli, trebalo je suradnicima dati nova zaduženja, pa su uz predsjednika i direktora nastale referade za pojedine sektore, jer svu pomoć izvana treba koordinirati, upućivati dalje diljem domovine, biti pri ruci kod organizacije obnove i izgradnje pojedinih naselja, gdje se angažiraju naši partneri izvana. Tako danas imamo referadu talijansko-francuskog odjela, referadu austrijsko-njemačkoga, te američko-engleskog odjela. Poseban referent je nadležan za Caritasovu ljekarnu u Zagrebu i kontaktira domaće i inozemne zdravstvene institucije u nabavi lijekova i bolničke opreme. Kako vidite, nije nam dosadno.

GK: Kakvi su odnosi između središnjeg, dakle Hrvatskog Caritasa i pojedinih biskupijskih Caritasa?

Grošić: Već u vašem pitanju ste Hrvatski Caritas nazvali središnjim. Uistinu on ima središnje značenje i zadaću. To je ustanova na nacionalnom planu koja koordinira rad pojedinih biskupijskih Caritasa. Po statutu i po duši HC je ustanova svih hrvatskih biskupa, ako baš hoćete, krovna organizacija, koja pomaže rad Caritasa u svakoj biskupiji i župi. No po svojoj naravi, svaki biskupijski Caritas je samostalan, kao što je svaka biskupija u sebi samostalna gdje pojedini biskup vodi brigu o evangelizaciji pa tako i o karitativnoj djelatnosti svoje Crkve. Stoga, ako HC pomaže, koordinira i vodi brigu o raspodjeli humanitarne pomoći, to ne znači da je centralistički. Svatko ima svoje područje.

GK: Sigurno i na vrata Hrvatskog Caritasa dolaze pojedinci. Mnoge zbunjuje da vi tamo ne dijelite pomoć pojedincima.

Grošić: Hrvatski Caritas po svom uređenju nema tu zadaću da dijeli pojedincima humanitarnu pomoć. To je briga župnih i dijecezanskih Caritasa. Preko HC se iz inozemstva upućuje mnogo pomoći koju mi raspoređujemo dalje. Tu pomoć zatim pojedinci dobivaju kod tih mjernih Caritasa. Mi planiramo pomoć na nacionalnom planu; dogovaramo se o potrebama i akcijama od većeg značenja u cijeloj državi. U Upravnom vijeću HC nalaze se svi dijecezanski direktori Caritasa. Uloga HC je opće unapređivanje infrastrukture, bolje organiziranje Caritasa na svim razinama, animacija najsiromašnijih našega društva, širiti duh Caritasa svuda, organizirati seminare.

GK: Kakav je odnos Hrvatskoga Caritasa i države?

Grošić: S novim imenom i strukturom trebali smo prijaviti djelatnost HC. Kardinal Kuharić je to učinio u ime hrvatske BK i u ime HC. U dopisu Ministarstvu rada i socijalne skrbi istaknuto je da je Hrvatski Caritas pastoralna i humanitarna ustanova Katoličke Crkve, te se uz HC nabraja i 11 biskupijskih Caritasa. Osobito je važno da nakon proglašenja novog zakona o humanitarnom djelovanju, država Crkvi, u ovom slučaju Hrvatskom Caritasu, dodijeli pravni status koji mu pripada i koji Caritas ima u svim europskim zemaljama. Država je preko Caritasa dobila silnu pomoć izvana, ne samo pojedine ustanove, već čitavi slojevi društva. Ona Caritasu izriče velike pohvale i zahvalnost, ali osim za hvalnosti nama je potrebno i podupirajuće slovo zakona, istaknuli smo već više puta u kontaktima s pojedinim ministarstvima. Na tome se sada radi, ali vrlo sporo. Pojednostavili smo postupke na carini i, ako su darovnice, izjave i svi papiri u redu, nema problema s uvozom humanitarne pomoći. Ali zato sve mora biti unaprijed najavljeno i mora teći u organizaciji ne pojedinaca već Caritasa!

Pojedine državne institucije trebaju shvatiti da Caritas nije samo humanitarna organizacija na principu udruženja građana, već pastoralna ustanova

Katoličke Crkve. Od državnog budžeta države ne možemo očekivati neku veću pomoć iz razumljivih razloga, ali mi državi želimo pomoći svojim organiziranim akcijama. To je osobito istaknuto u kontaktima i konzultacijama kod pripremanja novog socijalnog programa, kada su bili pozvani djelatnici Hrvatskog Crvenog križa i Hrvatskog Caritasa.

GK: Hoćete li inzistirati na profesionaliziranju službi u Caritasu?

Grošić: Sv. Jakob apostol piše u svojoj poslanici: »Vjera bez djela je mrtva«. Kršćani su odmah od prvih vremena Crkve shvatili da vjeru treba živjeti kroz dobra djela. Tako su i nastali prvi dobrovoljci. Caritas je također zamišljen kao volontizam, slobodno i dobrovoljno služenje potrebnima. No jednako je tako razumljivo da volonteri ne mogu organizirano djelovati ako ne postoji neka organizacijska jezgra onih koji samo to rade. Nije dovoljna samo dobra volja. Treba znati, treba profesionalne spremnosti. Tako se na tim načelima razvila organizacija Caritasa u svim katoličkim zemljama. U HC kao i u biskupijskim Caritasima poboljšali smo posebno ove godine tu honoriranu strukturu. Profesionalci pak svojom spremnošću trebaju animirati što širi sloj ljudi za rad u Caritasu. Caritas nije samo primanje, Caritas je i davanje, pa čak i onda ako ste siromašni! Ljude treba odgajati za nesebičnost, pogotovo onda kada se toliki osjećaju ugroženima!

GK: Što mislite o pojavi da su se neki župni Caritasi registrirali kao samostalni?

Grošić: Prije rata i u ovo ratno vrijeme neki su se župni Caritasi registrirali kao i neke građanske grupacije prema zakonu o djelatnostima udruženja građana. Prema prijašnjem zakonu i u ovo ratno vrijeme to je bio jedini način da neka grupa ili župa može humanitarno djelovati. No sada, kada smo registrirani kao Hrvatski Caritas, svaki Caritas koji se tako bude htio zvati, trebat će se evidentirati kod svoga nadležnog biskupijskog Caritasa i njihova prijašnja djelatnost će se urediti u toj ovisnosti. Neće moći postojati privatni Caritas, to će regulirati i nova zakonska odredba. Ta i država ima pravo da zna tko joj je partner u pružanju humanitarne pomoći.

Po novom statutu i statusu Hrvatskoga Caritasa otpast će i potreba da se netko registrira po starom sistemu. Sasvim je jasno da župni Caritas može biti samo filijala biskupijskog Caritasa. I što se tiče donacija iz inozemstva treba voditi računa o tome da donatori izvana za informacije o potrebama pitaju biskupa koji je predsjednik, dakle glavni odgovorni za sve aktivnosti Caritasa u svojoj biskupiji. I država računa s time da biskup dobro pazi na vjerodostojnost i ugled djelatnosti Caritasa do posljednje župe. A kad smo već kod župnih Caritasa, onda bih naglasio glavno načelo i pravilo: tu treba razvijati pomoć kroz samopomoć. To znači da sama župna zajednica pomaže svoje siromašnije članove ili one koji su tamo pridošli. A kad su potrebe veće, onda se traži dalje, preko biskupije i ako treba dalje...

GK: Kakav je odnos Hrvatskoga Caritasa prema bosanskohercegovačkom Caritasu?

Grošić: Slično se pitanje postavlja o Hrvatskoj biskupskoj konferenciji, spadaju li ti i biskupi iz BiH? Moramo poći od već poznatog pravnog stajališta da je Republika BiH priznata kao samostalna država, da je tu državu priznala Sveta Stolica, pa prema tome Sveta Stolica i biskupe u BiH priznaje implicitno samostalnim, iako im dosad radi ratne situacije nije dala status Biskupske konferencije. Oni su, koliko je to moguće, u uskim kontaktima s ostalim hrvatskim biskupima Republike Hrvatske. Što se pak tiče jedinstvenosti vjernika cijele Crkve u Hrvatskoj i u BiH, treba podsjetiti da po želji svih hrvatskih biskupa imamo jedinstvenu hrvatsku inozemnu pastvu bez ikakvih podjela, a i kao Caritas tako usko i jedinstveno djelujemo. To je sasvim u skladu s našim crkvenim interesima, uska i jedinstvena suradnja je nužna u ovom trenutku. Mi smo jedna Crkva u jednom narodu.

GK: Ima mnogo humanitarnih organizacija koje šalju svoju pomoć u Hrvatsku i BiH. Čuje se i o ponekim malverzacijama. Kako se Caritas s time nosi?

Grošić: Ne bih mogao komentirati te pojave kada se govori o drugim humanitarnim organizacijama. Jednostavno nemam meritornih podataka da sudim. Ljudi vole svašta reći. Toga je ipak daleko manje negoli se govori. Što se tiče karitativnih ustanova u inozemstvu i naših Hrvatskih katoličkih misija, treba reći da one rade po strogim normama svojih biskupija. Kriteriji su strogo crkveni, darovi strogo namjenski, pa tu nije bilo ozbiljnih poteškoća. I naši hrvatski svećenici vani nisu se dali smesti pojedincima »koji bi to drukčije...«. Kako je pak bilo s donacijama hrane i odeće u pojedinim slučajevima, to je zavisilo o budnosti donatora koji je redovi-

to tražio potvrde i dokaze o prijemu i raspodjeli darovanoga. Znalo se dogoditi da su se neke donacije jednostavno izgubile. A nisu krali i pljačkali samo četnici! (Neki bi dobrohotno rekli: »Viša sila rata!«) No neki su ljudi robu vani kupovali i to preprodavali, pa su drugi, videći sličnu robu, tvrdili: Gle, prodaje ono što je dobio u Caritasu. Ali valja reći da je bilo i onih koji su za sebe dobili u Caritasu (osobito ako pojedine organizacije nisu vodile računa o tome koliko puta i koliko su kome dali, ili su dobili na više mjesta, pa su to unovčili). Ako su to bili mali bokci pa i izbjeglice, nećemo im baš jako zamjeriti, no ako su to bili ljudi kojima baš nije sila bilo dolaziti prosjačiti ili jednostavno profiteri situacije, to sigurno treba osuditi i na to trebamo svi paziti. Nismo imali problema dosad, osim jedne nezgode kad je jedan strani Caritas jednoj organizaciji Merhameta poklonio 6 kamiona, a da nisu s njih skinuli oznake Caritasa, pak su se ovi tim kamionima služili za krijumčarenje oružja koje im je zaplijenio inače ne baš budni Unprofor. Vrlo nezgodno, jer se to proćulo u inozemstvu. A je li se proćulo i demanti toga inozemnog Caritasa?

GK: S obzirom na velike potrebe, u Hrvatskoj i BiH ima osim inozemnih Caritasa i pojedinih država koji pomažu i veliki broj pojedinaca koji žele organizirati i slati pomoć Caritasu. Kako se to može najbolje učiniti?

Grošić: Praktično pitanje traži i takav odgovor. Svakom pojedincu koji bilo što može i hoće učiniti za svoju domovinu savjetujemo da se poveže sa svojom župnom zajednicom koja je bazična karitativna jedinica. Najveća nam je poteškoća o tome kada ljudi šalju pomoć nenajavljeno i bez pitanja što gdje i kome treba. Zato naš savjet: Prije pojedine akcije pitajte gdje što treba, od nas zatim dobijete potražnju faxom, svoju pošiljku preko mjesnog Caritasa župe ili misije šaljete s uredno potvrđenom darovnicom i na točno označenu adresu primaoca. Tada ide brzo i bez problema. Primjera radi: Prima Caritas biskupije Đakovo, Caritas župe Gundinici (to i to za dječji vrtić, školu ili slično). Na svim graničnim prijelazima je izvješten popis HC i 11 biskupijskih Caritasa.

GK: Caritas nije samo raspodjela humanitarne pomoći. Što Caritas osim toga još može raditi?

Grošić: Bolje je pitati, što Caritas već radi! Najbolji nam je primjer Caritas zagrebačke nadbiskupije koji se brine za djecu i siročad, za siromahe svih vrsta, napuštene, samohrane majke i udovice s brojnom djecom, sada još i za silovane žene. Mnogi Caritasi imaju socijalnu službu, savjetovništva, prateće liječnike koji zbrinjavaju najugroženije. U Hrvatskoj ima nekoliko Caritasovih ljekarni (u Zagrebu, Karlovcu, Rijeci) Caritas organizira seminare za svoje djelatnike i za šire slušateljstvo. Trebao bi se i više angažirati raznim predavanjima po župnim zajednicama, animirati sve slojeve društva da pomažu Caritas, kako bi on mogao bolje pomagati. Treba svuda razvijati solidarnost nadahnutu kršćanskim motivima.

Hrvatski Caritas koordinira inozemnu pomoć u obnovi i izgradnji porušenih sela i gradova. Osim Caritasa susjednih zemalja, i inozemne vlade šalju pomoć preko Hrvatskog Caritasa. To je znak ugleda i povjerenja koje naša Crkva uživa u inozemstvu. Posređujemo u sklapanju partnerstava pojedinih stranih gradova s našim gradovima i čak malim našim porušenim selima. Najviše takvih kumstava sklopile je Italija, pa Njemačka i Austrija...

Osim društvenih organizacija za zbrinjavanje djece poginulih roditelja, preko HC imamo preko tisuću kumstava gdje ljudi preko organizacije »Anđeli čuvari« prate pojedinu djecu redovitim mjesečnom potporom od 50 do 100 DM. Ljubav može biti veoma domišljata, pa ako se i još nećemo dosjetiti, javite nam se!

GK: Ima li Caritas svoju informativnu službu?

Grošić: To nam je najslabija strana. Nemamo vremena za izvješćivanje. GK to u najvećoj mjeri čini, ali nije to dovoljno. Caritas zagrebačke nadbiskupije ima vrlo dobro uređen glasnik »Caritas«, ali trebali bismo nešto na širem planu. Trebali bismo kršćanski formiranih profesionalaca koji bi redovito pisali o svemu što se u nas čini na karitativnom planu i na crkvenom planu uopće. Imamo ideja, naci će se i sredstva, tražimo ljude. Od nas to traže naši inozemni donatori, traže vjernici u nas. Informiranost i dokumentacija su najbolji poticaji za naše potencijalne donatore.